

*Overeenkomst, op 1 juni 1965 te 's-Gravenhage ondertekend, tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Gemenebest van Australië inzake Migratie en Vestiging*

BRIEF VAN DE MINISTER VAN  
BUITENLANDSE ZAKEN

Nr. 1

Ter griffie van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen: 20 augustus 1965.

De wens, dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal zal worden onderworpen, kan door of namens de Kamer of door ten minste dertig leden der Kamer te kennen worden gegeven uiterlijk op 21 september 1965.

's-Gravenhage, 20 augustus 1965.

Ter voldoening aan het bepaalde in artikel 60, lid 2, en onder verwijzing naar artikel 61, lid 3, van de Grondwet, de Raad van State gehoord, heb ik de eer U Hoogedelgestrenge hiernevens de tekst over te leggen van de op 1 juni 1965 te 's-Gravenhage ondertekende Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Gemenebest van Australië inzake Migratie en Vestiging, alsook de tekst van het eveneens op 1 juni 1965 te 's-Gravenhage bij notawisseling vastgestelde Programma ter uitvoering van artikel II van bovengenoemde overeenkomst (*Trb.* 1965, 87) <sup>1)</sup>.

Een toelichtende nota ter zake gelieve U Hoogedelgestrenge tevens hierbij aan te treffen.

Wat het Koninkrijk der Nederlanden betreft, zal de overeenkomst, met het daarbij behorende programma, alleen voor Nederland gelden.

*De Minister van Buitenlandse Zaken a.i.,*  
J. CALS.

#### Toelichtende nota

Na een experimentele periode heeft de emigratie van Nederlanders naar Australië zich krachtig kunnen ontwikkelen op basis van de eerste Nederlands-Australische Overeenkomst betreffende gesteunde migratie van 22 februari 1951 (*Trb.* 1951, 158) en van de tweede, herziene en verbeterde, Overeenkomst van 1 augustus 1956 (*Trb.* 1956, 92). Laatstgenoemde overeenkomst werd gesloten voor een periode van 5 jaar, doch werd nadien met gebruikmaking van de desbetreffende clause van de overeenkomst met onderling goedvinden enige malen verlengd, de laatste maal tot 31 maart 1964. Omdat de onderhavige overeenkomst toen ophanden leek, is geen formele verlenging meer gevolgd, doch zijn beide administraties de overeenkomst van 1956 blijven toepassen. Aldus heeft zij ook sedertdien de feitelijke basis van de Nederlands-Australische migratoire betrekkingen gevormd.

Sedert 1948 emigreerden ruim 125 000 Nederlanders naar Australië. Zij hebben zich op gelukkige wijze in de Australische gemeenschap geïntegreerd en velen van hen bezitten thans een eigen bedrijf. Deze emigratie heeft er in belangrijke mate toe bijgedragen de banden tussen beide landen te verstevigen.

Ten tijde, dat de verlenging van de tweede overeenkomst aan de orde kwam, werd van Nederlandse zijde het denkbeeld geopperd de Nederlands-Australische migratie op breder basis te schoeien door tevens de rechtspositie van de immigranten na hun vestiging en hiermede verband houdende aspecten te regelen. Zulks zou dan echter moeten geschieden op basis van reciprociteit en derhalve ook de rechtspositie c.a. van Australiërs in Nederland moeten omvatten.

<sup>1)</sup> Nedergelegd ter griffie, ter inzage van de leden.

Aan  
de Heer Voorzitter van de Tweede Kamer  
der Staten-Generaal

De bestaande migratie-overeenkomst, welke in het bijzonder de selectie, het vervoer en de ontvangst van de migranten, alsmede de financiering van de emigratie regelt, en bovendien, uiteraard, uitging van een eenrichtingsverkeer tussen beide landen, leende zich daartoe echter minder. De gedachten gingen daarom uit naar een nieuwe overeenkomst in de trant van een vestigingsverdrag, waarin de gehele materie van toelating en vestiging op basis van reciprociteit pleegt te worden geregeld.

Bij informeel contact met de betrokken Australische autoriteiten bleek, dat in beginsel met dit denkbeeld kon worden ingestemd. Aangezien Australië nog met geen enkel ander land een vestigingsverdrag had gesloten, bestond van die zijde echter bezwaar tegen het sluiten van een volledige en gedetailleerde vestigingsovereenkomst. Daartegenover stond, dat men van Australische zijde een eventuele overeenkomst met Nederland evenmin wilde beperken tot vage algemeenheden; deze zou concrete en reële inhoud moeten hebben. De juiste oplossing leek derhalve het sluiten van wat zou kunnen worden genoemd een raamovereenkomst, waarin de bestaande rechtspositie van de Nederlandse immigrant op basis van wederkerigheid zou worden geformaliseerd en welke de mogelijkheid zou bieden bepaalde aspecten in de toekomst bij aanvullende overeenkomsten nader uit te werken. De meer technische materie, welke tot dusver in de Nederlands-Australische migratie-overeenkomsten was verwerkt, zou niet in de nieuwe overeenkomst worden opgenomen. Deze zou hieromtrent slechts een algemeen artikel bevatten, dat uitvoeringsovereenkomsten in het vooruitzicht zou stellen.

De gevoerde onderhandelingen hebben uiteindelijk geleid tot de ter goedkeuring liggende tekst. Tijdens de onderhandelingen bleek, dat rekening diende te worden gehouden met de omstandigheid, dat een groot deel van de materie, welke bij de toepassing van een overeenkomst als de onderhavige van belang is, is geregeld in de wetgeving van de staten waaruit het Australische Gemeenbest is samengesteld. In de daarvoor in aanmerking komende artikelen diende dan ook een voorbehoud te worden gemaakt, dat niet alleen betrekking heeft op de huidige of toekomstige wettelijke en andere bepalingen van de centrale overheid, maar ook op die van de deelstaten, die onderling kunnen verschillen. In de preambule wordt hieraan reeds aandacht geschonken. Dit betekent niet dat expliciet erkende of verleende rechten door afwijkende bepalingen kunnen worden teniet gedaan; slechts bij de toepassing van de artikelen der overeenkomst dient uiteraard met de staats- en statelijke wettelijke en andere bepalingen rekening te worden gehouden.

#### Artikel I

De draagwijdte van dit artikel is beperkt tot wederzijdse onderdanen die zich blijvend willen vestigen binnen het gebied van de wederpartij. Het bleek nog niet mogelijk eveneens de binnenkomst, met als oogmerk een verblijf van korte duur, in de overeenkomst te regelen, aangezien zulks afschaffing van de visumplicht aan Australische zijde zou impliceren. Australië verklaarde zich echter bereid de mogelijkheid onder ogen te zien om beletselen, die het brengen van korte bezoeken bemmeren, uit de weg te ruimen.

Vestiging is niet slechts onderworpen aan de gebruikelijke beperkingen ter bescherming van de openbare orde, de openbare gezondheid, de goede zeden en de staatsveiligheid, maar moet ook in overeenstemming zijn met het door de partijen gevoerde migratiebeleid en met de economische en sociale omstandigheden. Dit laatste is, waar een van de partijen een specifiek immigratieland is, niet uitzonderlijk; het dekt eveneens de beperkingen welke Nederland op grond van economische overwegingen en huisvestingsmoeilijkheden aan de vrije binnenkomst van buitenlandse arbeidskrachten moet stellen.

#### Artikel II

Het essentiële van de tot dusverre bestaande migratie-overeenkomst, namelijk de samenwerking en gemeenschappelijke financiering van de onderling overeengekomen migratieprogramma's, is in dit artikel vastgelegd. De verdere details kun-

nen in uitvoeringsovereenkomsten worden uitgewerkt. Zulk een uitvoeringsovereenkomst wordt gevormd door de tegelijk met de ondertekening der overeenkomst gewisselde nota's en de daarbij vastgestelde „Regeling”. De materiële inhoud van de „Regeling”, welke in het bijzonder de bilateraal gesteunde migratie van Nederland naar Australië — circa 80 pct. van de totale Nederlandse emigratie naar dat land — nader uitwerkt, komt in hoofdzaak overeen met die van de overeenkomst van 1956. Slechts op twee wezenlijke punten wijkt deze regeling af van de huidige overeenkomst. Met betrekking tot de gemeenschappelijke financiering van deze migratie is namelijk bepaald, dat de kosten daarvan na aftrek van de eigen bijdrage van de emigrant gelijkelijk door de beide landen zullen worden gedragen, terwijl als uitvloeisel van dit beginsel het recht van de nationale luchtvaartmaatschappijen der beide landen wordt erkend om op gelijke voet deel te nemen aan het vervoer van de emigranten voor zover dit door de lucht plaatsvindt.

#### Artikel III

Dit artikel heeft thans uitsluitend betrekking op het te Genève gevestigde Intergouvernementeel Comité voor Europese Migratie (I.C.E.M.), waar de Nederlandse en de Australische delegatie sedert jaar en dag reeds een nauwe samenwerking onderhouden.

#### Artikel IV

Het beginsel van nationale behandeling met betrekking tot de bescherming en de veiligheid van lijf en goed is in dit artikel neergelegd. Daarnaast werd, bij ontstentenis van een Consulair Verdrag tussen beide Staten, in de overeenkomst de verplichting opgenomen om de betrokken consul in te lichten indien een onderdaan van een van de partijen van zijn vrijheid is beroofd en zulks verzoekt, terwijl de consul het recht zal hebben een zodanige onderdaan te bezoeken en met hem in verbinding te treden.

Het derde lid van dit artikel, inzake nationale behandeling bij rechtsingang en rechtsbijstand, heeft o.m. tot gevolg vrijstelling van de cautio judicatum solvi, alsmede, in de daarvoor in aanmerking komende gevallen, kosteloze rechtsbijstand.

Tijdens de onderhandelingen werd in het kader van dit artikel ook de voor Nederland belangrijke kwestie van de tenuitvoerlegging in Australië van Nederlandse alimentatiebeschikkingen aan de orde gesteld. Overeengekomen werd deze ingewikkelde materie niet in de onderwerpelijke raamovereenkomst te regelen, doch daaromtrent te gelegener tijd afzonderlijk te onderhandelen.

#### Artikel V

Dit artikel kent aan de wederzijdse onderdanen zoveel mogelijk de voordelen van de in het land van vestiging geldende sociale voorzieningen toe.

Wat onder sociale voorzieningen in de zin van de overeenkomst wordt begrepen, is in het tweede lid van het artikel vermeld. In de Australische lijst ontbreken het ouderdoms-, invaliditeits- en weduwenpensioen, dat in Australië is voorbehouden aan hen die de Australische nationaliteit bezitten en voorts een aantal achtereenvolgende jaren daar te lande hebben gewoond. Het bleek niet mogelijk ter zake voor Nederlanders een uitzondering te bedingen, mede omdat het vereiste van het bezit van de Australische nationaliteit wordt gezien als een stimulans tot naturalisatie.

#### Artikel VI

Enmaal ter fine van vestiging toegelaten op het grondgebied van de ene partij, genieten de onderdanen van de andere partij in beginsel nationale behandeling met betrekking tot het aangaan van een dienstverband dan wel de uitoefening van een beroep of bedrijf. De verwijzing naar de wettelijke en andere bepalingen in de aanhef van dit artikel heeft met name betrekking op vereisten inzake duur van het gevestigd zijn, leeftijd, vereiste diploma's, e.d. Dat deze bepaling geen inbreuk kan maken op het nationaliteitsvereiste voor het bekleden van bepaalde functies, kan vanzelfsprekend worden

geacht. In het Britse Gemenebest bezitten personen die de staat van „British subject” bezitten, bovendien een bevoorrechte positie, doch de betekenis hiervan neemt geleidelijk af, zodat het nadeel dat Nederlanders van deze achterstelling zouden kunnen ondervinden, kan worden verwaarloosd.

#### Artikel VII

Een veelal essentiële voorwaarde voor het verkrijgen van passende huisvesting en het bereiken van zelfstandige vestiging in bedrijf of beroep is voor migranten gelegen in de mogelijkheid, ter plaatse gebruik te maken van kredietfaciliteiten. Het is niet mogelijk over en weer concrete toezeggingen te doen, maar dit artikel beoogt ten behoeve van migranten en ondernemingen naar vermogen de weg te effenen voor een soepele, non-discriminatoire kredietverlening, zowel uit particuliere als uit overheidsbronnen.

#### Artikel VIII

De o.m. in dit artikel genoemde vrijheid van onderwijs omvat zowel de toegang tot openbare scholen, als het recht — uiteraard binnen de grenzen van de geldende wettelijke bepalingen — van ouders om speciale scholen te stichten.

De woorden „and similar” (activities) impliceren dat het artikel niet limitatief bedoeld is.

#### Artikel IX

Hoewel Australië, zij het met enige beperkingen, de verplichte rechtsmacht van het Internationaal Gerechtshof heeft aanvaard (vgl. *Trb.* 1956, nr. 45), bestond van Australische zijde bezwaar tegen opneming in de onderhavige overeenkomst van een clause, houdende de gebruikelijke verwijzing van rechtsgeschillen naar dat Hof. Het opgenomen artikel heeft slechts betrekking op het overleg dat naar aanleiding van moeilijkheden bij de toepassing van de overeenkomst zal worden gevoerd en sluit geenszins een beroep op het Internationaal Gerechtshof uit in daarvoor in aanmerking komende gevallen.

#### Artikel XI

Ten einde de termijn, gedurende welke de Nederlands-Australische Migratieovereenkomst van 1956 nog slechts de feitelijke basis van de desbetreffende betrekkingen vormt, niet langer dan strikt noodzakelijk te doen voortduren, zal dit verdrag van de datum van ondertekening af voorlopig worden toegepast.

*De Minister van Sociale Zaken  
en Volksgezondheid,*

G. M. J. VELDKAMP.

*De Minister van Buitenlandse Zaken,*  
J. LUNS.